

"13 ƏFSANƏ" - ƏDƏBİ ƏBƏDİ KÖRPÜ



Zəfər şirin və qürurverici olsa da, ona gedən yol çox təəssüf ki, həm də, ağrı-acıdan, ölüm-itimdən, nisgildən, üzüntülərdən, ayrılıqlardan, dağıntılardan keçir. 44 gün davam edən Zəfərə doğru şərəfli, rəşadətli, şanlı tariximizə qızıl hərflərlə yazılan yolda Ali Baş Komandanın və Azərbaycan Ordusunun siyasət və döyüş yolu Ulu Türkün oğullarını bəşər yaranandan mifə, rəvayətə çevirən bu günkü gerçək əfsanəyə çevirdi. Bir daha təsdiq olundu ki, bir günlük azadlığı qırx illik əsarətdən üstün sayan xalqımız bu gün də Babəklər yetişdirə bilir.

Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin birinci əfsanəvi taburunun 13 əfsanəvi şəhidinin Azərbaycan hərbi salnaməsinə yazdığı 13 səhifəni ilhamının, istedadının, zəngin təxəyyülünün və Vətən sevgisinin gücü ilə tarixə həkk edən pedaqoq-şair Elnur Uğurun "13 əfsanə" poeması gerçək Vətən, torpaq, rəşadət, qeyrət, namus dastanıdır.

Xalq yazıçısı Çingiz Abdullayev bu poemanı "əbədiyyət abidəsi" kimi dəyərləndirir. Filologiya elmləri doktoru Vaqif Yusifliyə görə, Elnur Uğur "təsvir etdiyi qəhrəmanlara zəfər nəğməsi oxuyur. Hərçənd ki, bu zəfər nəğməsində kədərli notlarla da qarşılaşıyıq. O, şəhidliklə qəhrəmanlığı vəhdət halında götürür. Çünki şəhidlik qəhrəmanlığa aparır"...

Poema nikbin və bədbin ovqatdan yoğrulmuş qəhrəmanlıq epopeyasıdır. Şəhidlik sevincə kədər, qazandıqlarımızla itidiklərimizin nisbətindən, vəhdətdən yaranan ali zirvədir. Bu zirvəyə qalxanların ruh doğmalarınıqürur və fəxr ağuşuna alır, burada hüznün, kədərini yer azdır. Çünki doğmalar Vətən üçün yetişdirdiyi oğullarının Vətənin dar günündəki hünəri ilə təsəlli tapır. Bilirlər ki, nə qədər ki, Türkün qanına susamış xain düşmən var, Vətən şəhid qanı ilə suvarılmasa Vətən olmur. Vətənin azadlığı, bütövlüyünə yol həmişə qandan-qadadan keçib.

"Qarabağ sevdalı, Şuşa eşqinə təşnə" (Esmira Fuad) Elnur Uğurun "13 əfsanə"si "Hadrut fatehi"nin, "Sultan Şəhid"in, "Bütün yollar Şuşaya aparır"ın ürək atəşi ilə qələmə aldığı davamıdır. Bu Zəfər nəğmələri "kvartet"inin davamı olacağına mənə yaranan əminliyə səbəb Elnur müəllimin Vətən eşqidir. Məncə, "eşq" yox olmayan, azalmayan, hər an artan əbədi mənəvi dünyadır. Vətən eşqi Elnur Uğurun lirikasının nüvəsidir, ana xəttidir. Artıq böyük ümid, inam və cəsərlə deyə bilirik ki, pedaqoq-şair Azərbaycanın haqq-ədələt savaşının - Qarabağ müharibəsininədəbi salnaməçilərindən biridir. O, "zəmanətək bir qəddar nişangaha tuşlaya bilib ömür oxunu"- qələm silahını.

Poemanın proloqunda XTQ-nin birinci əfsanəvi taburunun 13 əfsanəsinin yığcam tanıtımı uğurludur. Kitabın məramı ilə tanış olmaq, "qəlb"inə yol tapmaq üçün sözlə yazılan "yol nişanı", "yol xəritəsi"dir bu proloq. Yaxud qələbə yolunun mayakı da deyə bilirik.

Yazdı öz qanı ilə gör nə azadlıq əsəri,
Qəhrəman bir taborun möhtəşəm əfsanələri!
Sübhanımla Kamilim, Şəhriyarımla Camalım,
Hər biri sevgi yuxum, bir də yenilməz amalım!
Ramiq, Elyar, Həmidim, Xəyyam ilə Tərzanim -
Bir azadlıq çiçəyim, onlar ümidim, gümanım!
İlkinim, Beyrəyim, Elton, Kerimim - haqq mizanı,
Qanıdır ki, Vətənin gəldi cana bir də canı!

Kimlərdir 13 əfsanə - "məzarları and yeri Vətən-Vətən oğulları?" Gəlin onları Elnur Uğurun lirik və kövrək düşüncələrindən bəhrələndiyimiz qısa informasiya ilə daha dəqiq tanıyaq:

"Qəbri üstə əyilib Vətən deyilməyi, Vətənə oğulluq haqqını haqq edən, qanı ilə bu torpağa paklıq möhürü vuran" "Qarabağ" ordenli Kamil Şirinov;

"Ağsudan Cəbrayıl qanı ilə Vətən yazan, Vətənin alınıdakı işğal adlı ləkəni qanı ilə silən" "Vətən uğrunda" medallı İlkin Zülfüqarov;

"Beyrək adını Dədəm Qorqud verən, dörd ay nişanlı qalib şəhadət şəhdini içən, Oğuz elinin alp ürəkli, eşq dilli Bamsı Beyrəyi", "Vətən uğrunda" medallı Beyrək Fezullayev;

"Dünyanın vicdanını baş daşılı silməyə, Neftçaladan Hadruta xəzritək əsən külək, şəhid Hadrut fatehi", Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı Camal İsmayilov;

"Eşq sözünün mənasını qanı ilə yazan, düşmən polkovnikini əsir götürən, Vətən torpağını məzarı ilə böyüdü" Vətən müharibəsi Qəhrəmanı Sübhan Cəbrayıl;

"Elə yar olan, Ana Vətən eşqinə ən gözəl dildar olan, keçdiyi hər yol, çiğiri qanla cana gətirən, Vətənə

nə sadiqliyin həqiqət olduğunu göstərən" Vətən müharibəsi Qəhrəmanı Elyar Vəliyev;

"Hünəriylə ölümün ölümünü izləyən, tarixin alın-dakı qara ləkəni təmizləyən ulu ruh", "Qarabağ" ordenli Şəhriyar Quliyev;

"Ölümüylə olumu əbədi var edən həyat məktəbinin şərəfli məzunu, "Sədaqətim şərəfim" deyib döyüşə girən" "Azərbaycan Bayrağı" ordenli Elton Qənberli;

"Qanı ilə Vətən torpağını dirildən, Ana Yurd yaşasın deyər ömrünü tez dəyişən, Ərgünəşdə ərliyini yerə, göyə sübut edən" "Qarabağ" ordenli Həmid Abbasbəyli;

"Torpağına susayanın su həvəsini öldürən, dirilik rəmzinə" çevrilən, "ruhundakı dağ vüqarı, qanındakı yurd sevgisi ilə coşan" "Vətən uğrunda" medallı Tərzan Haşımov;

"Ölümüylə Ərgünəşdə ölmə intihar yaşadan, ölüm ona heyrət gözüylə baxan ölümün kabusu" Azərbaycan Bayrağı" ordenli Kerim Əliyev;

"Vətən andıyla böyüyüb Ana Vətəni böyüdən, qoy dostluq yaşasın, dost yolunda ölsəm də mən" hayqıran, "nahaqqı haqla susduran" "Vətən uğrunda" medallı Ramiq Tağıyev;

"Ən gözəl Vətən şeirini öz güllələriylə yazan, tabuta sığmayan, Vətəni Tanrı bilib ona tapınan, zamana ərlək öyrədən "Azərbaycan Bayrağı" ordenli Xəyyam Əzizov.

Və bir də canlı əfsanə - 13 əfsanənin əfsanəvi qəhrəmanlığını "özüylə gələcəyə bir irs kimi aparan, xatirələri Yurdumtək o qəddər yara alan", şəhid dostlarından bu dünyaya əmanət qalan kiçik gizir Ayar Abbasov. Ona da şəhid dostlarının bir əmanəti qalıb:

Haraya gedirsə özüylə birgə,
Daşığı dostların xatirələrin.

Hər şəhid xatirə bir igid ömrü,
Hər ömür ölümə zəfər çalibdir.

Elnur Uğurun Vətən sevgili lirik duyğuları təkə bu günə yox, həm də gələcəyə ünvanlanan vətənsəvərlik dərsləridir. Unutmayaq ki, söz, fikir adamı olmaq yanaşı, o həm də məsuliyyətini, cavabdehliyini anlayan vicdanlı müəllimdir. Onun qəhrəmanlığa köklənmiş dərslərindən bu günkü şagirdləri gələcək nəsle - övladlarına, şagirdlərinə, tələbələrinə, Vətən aşıqlarına qürurla, fəxrlə danışıcaqlar. Yəni Elnur müəllimin dərsləri, düşüncələri əbədiyyətə hesablanmış Vətən sevgisi, mənəviyyət ismarışlarıdır.

Şair xain, bədxah, nankor düşməne xəbərdarlıq edir:

Türkün düşmənlərinə,
Bir-bir gələcək sıra.

"Qonaq gəldiyi yeri öz məskəni sananlar" a acı aqibəti 44 günlük savaşda yaşatdı igidlərimiz. Vətən yollarını "qarğalardan təmizlədilər". Vətənin qoynu yararlardan - səngərlərdən təmizləndi.

Savaş mövzulu bədii nümunələr səngərdən, qan-qadadan, ölüm-itimdən yazıldığına görə bəzən bədii yükü o qəddər də ağırçəkili olmur. Ancaq Elnur Uğur lirik duyğularını bədii çəkiddə saxlamağı, poetikləşdirməyi bacarır:

Lənətə gəlmiş müharibə
Nişanlı qızları barmaqlarından yıxır,
Özünə qayıtmağa qoymur gözləri yol çəkənləri...

Hərbin qızgın caynağında sevgi çapalayır...
... Müharibə qanunlarının hər bəndi
Ayrılıq yazır...

Qanlarla yoğrulmuş azadlığın
Mayası sevgidən olur...

Tabutu yurd olanın torpağı cənnət bitirər,
Bir şəhid sevdası göydən də şəfaət gətirər...

Bəli, Elnur Uğur, bizim üçün "şəhidlər körpü qurdular" - Vətənə sevgi, cəsərlə, şücaət, rəşadət, Vətənin dar günündə canını fəda etmək körpüsü. Bizə isə bu müqəddəs körpüləri qorumaq və bu körpülərin "memar"larını ehtiramla yad etmək, yaşatmaq qalır. Bu da ilahi işdi...

Siz də bir körpü saldınız - sözbə, Vətənə, Vətənin şəhid və qazi övladlarına sevginizlə, ehtiramınızla.

"13 əfsanə" əbədi ədəbi körpüdür. Mənəvi körpülər ürəkləri, ruhları birləşdirir...